

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 272/2023-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Mišuirom, PhD., Záhradnícka 27, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 25C/219/2009 z 1. júna 2018, rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 9Co/22/2019 z 20. februára 2020, uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/73/2021 z 21. septembra 2022, ako aj proti výzve Okresného súdu Bratislava I č. k. 25C/219/2009-116 z 31. júla 2014, uzneseniu Okresného súdu Bratislava I č. k. 25C/219/2009-439 z 23. októbra 2018 a výzve Okresného súdu Bratislava I č. k. 25C/2019/2009 zo 4. septembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5Cdo/73/2021 z 21. septembra 2022, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9Co/22/2019-475 z 20. februára 2020, ako aj rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 25C/219/2009-399 z 1. júna 2018. Ústavnému súdu ďalej navrhol, aby napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, zaviazal súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie 25 00 eur. Sťažovateľ ďalej namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy výzvou okresného súdu č. k. 25C/219/2009-116 z 31. júla 2014, uznesením okresného súdu č. k. 25C/219/2009-439 z 23. októbra 2018, ako aj výzvou okresného súdu č. k. 25C/2019/2009 zo 4. septembra 2020 a žiadal ústavný súd, aby spomínané výzvy okresného súdu a uznesenie

o súdnych poplatkoch zrušil, zaviazal okresný súd vrátiť mu 1 134 eur a napokon zaviazal súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci zaplatiť mu spoločne a nerozdielne trovy právneho zastúpenia 492,31 eur.

2. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ vzhľadom na celkovú dĺžku tohto konania (13 rokov) ústavnému súdu alternatívne navrhol ukončenie tohto sporu aj tak, že vysloví porušenie jeho práv, ale vec nevráti na ďalšie konanie s tým, že sťažovateľovi prizná primerané finančné zadost'učinenie 25 000 eur, pričom v tejto sume bude zohľadnená jednak samotná sankcia za diskriminačné konanie zo strany štátu a aj ujma spôsobená konaním zo strany dotknutých sudcov.

3. Ústavný súd 20. mája 2009 v náleze č. k. PL. ÚS 17/08 konštatoval nesúlad § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom v tom čase (ďalej len „zákon o sudcoch“) s čl. 12 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy, pretože narúša systémové a koncepčné riešenie statusových otázok sudcov, a preto je posudzovaná právna úprava vo vzťahu k ostatným sudcom diskriminačná. Ústavný princíp nezávislosti sudcov zaručený prostredníctvom čl. 144 ods. 1 ústavy limituje zásahy zákonodarcu do ich materiálneho zabezpečenia princípom proporcionality, ktorého zmyslom je garantovať úpravu materiálnych (najmä platových) pomerov sudcov spôsobom eliminujúcim potenciálne tlaky smerujúce k ovplyvneniu ich rozhodnutí a všeobecne k ovplyvňovaniu ich chovania pri hľadaní práva.

4. Na základe záverov vyplývajúcich z nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/08 z 20. mája 2009 sa sťažovateľ v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 25C/219/2009 domáhal od Slovenskej republiky zaplataenia 25 000 eur spolu s úrokmi z omeškania vo výške 9,00 % ročne zo sumy 25 000 eur od 8. októbra 2009 do zaplataenia z titulu náhrady nemajetkovej ujmy za diskrimináciu spôsobenú priznaním funkčného príplatku sudcom špeciálneho súdu.

5. Sťažovateľ bol okresným súdom vyzvaný na zaplataenie súdneho poplatku v sume 4 566 eur. Žiadosť o oslobodenie od plataenia súdneho poplatku sťažovateľa súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci zamietli. Ústavná sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 6Cdo 173/2013 z 25. júla 2013, ktorým odmietol dovolanie podané vo veci oslobodenia od súdneho poplatku, bola uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 478/2013-9 z 2. októbra 2013 odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

6. Žaloba sťažovateľa bola rozsudkom okresného súdu v celom rozsahu zamietnutá. Sťažovateľ následne okresnému súdu doručil spolu s odvolaním podanie, ktorým vzal čiastočne svoju žalobu späť. Výzvou z 31. júla 2014 ho okresný súd vyzval na zaplataenie súdneho poplatku za návrh v sume 816 eur. Po podaní odvolania proti rozsudku okresného súdu uložil vyšší súdny úradník okresného súdu uznesením z 23. októbra 2018 sťažovateľovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie v sume 816 eur. Sťažovateľ podal proti uzneseniu z 23. októbra 2018 sťažnosť. Sudca okresného súdu túto sťažnosť uznesením z 10. decembra 2018 zamietol.

7. Na základe odvolania podaného sťažovateľom krajský súd vo svojom rozsudku pripustil späťvzatie žaloby v časti o zaplataenie 21 900 eur s úrokom z omeškania vo výške 9,00 % ročne od 8. októbra 2009 do zaplataenia, t. j. rozsudok okresného súdu v tejto časti zrušil a konanie o tejto časti zastavil a zároveň vo zvyšnej časti napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie. Okresný súd následne výzvou

zo 4. septembra 2020 sťažovateľa vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie v sume 318 eur. Uvedený súdny poplatok za dovolanie sťažovateľ uhradil 16. septembra 2020.

8. Najvyšší súd sťažovateľom podané dovolanie svojím uznesením odmietol. Uznesenie najvyššieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov sudcov rozhodujúcich v senáte 2 : 1 s tým, že prehlasovaný člen senátu pripojil k tomuto rozhodnutiu svoje odlišné stanovisko, podľa ktorého mal v predmetnej veci rozhodujúci senát najvyššieho súdu dovolanie zamietnuť, a nie odmietnuť. Uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 3. novembra 2022.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Proti napadnutým rozhodnutiam podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej uviedol túto argumentáciu.

10. Vo vzťahu k námietke porušenia základného práva na nestranný súd:

a) sťažovateľ poukázal na to, že krajský súd a najvyšší súd sa nezaoberali jeho námietkou porušenia zásady nestrannosti sudcu v konaní pred okresným súdom. Dôvod namietanej zaujatosti konajúceho sudcu vyvodzoval z bodu 59 odôvodnenia rozsudku okresného súdu, v ktorom mu tento súd odporučil, aby sa sústredil predovšetkým na kvalitu svojej práce, pretože vedenie uvedeného konania neprispieva k čistote verejného života a zvýšeniu vážnosti a dôstojnosti sudcovského stavu v spoločnosti. Týmto výrokom okresný súd sťažovateľa de facto viktimizoval za to, že si dovoľil podať antidiskriminačnú žalobu. Podľa sťažovateľa sudca okresného súdu prekročil rámec vecného odôvodnenia rozsudku a uvedený výrok možno považovať za jeho osobný postoj k prejednávanej veci;

b) sťažovateľ v konaní poukazoval na pochybenia pri tvorbe rozvrhu práce okresného súdu, odvolávajúc sa na rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne v obdobnej veci, z ktorého vyplýva, že okresným súdom aplikované pridelovanie vecí „konkrétnym sudcom“ nie je zákonné. Krajský súd a najvyšší súd v tejto súvislosti len skonštatovali, že nie sú rozhodnutiami Krajského súdu v Trenčíne viazaní;

c) postupom predsedu najvyššieho súdu v konaní v predmetnej veci boli všetci sudcovia, ktorí podali obdobné žaloby ako sťažovateľ, vylúčení z rozhodovania v predmetnej veci. Uvedený postup, resp. rozhodnutie predsedu najvyššieho súdu bolo podľa sťažovateľa predčasné, keďže v prípade sudcov, ktorí žalobu nepodali, bolo potrebné skúmať ich motiváciu, resp. dôvod, prečo ju nepodali, inak ani od týchto sudcov nemožno očakávať objektívne rozhodovanie vo veci.

11. Vo vzťahu k námietke na porušenie práva na súdnu ochranu nedostatočným, resp. arbitrárnym odôvodnením uznesenia najvyššieho súdu uviedol:

a) súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci prezúmovali bez akéhokoľvek vyhodnotenia, že na poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy neboli splnené predpoklady vyplývajúce z § 9 Zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších zmien a doplnkov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“), a to s prihliadnutím na poskytnutie dostatočnej satisfakcie samotným nálezom ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/08-238, t. j. odmietli zisťovať skutočný stav veci a možný zásah do práv sťažovateľa, nezisťovali ani nekonštatovali, o aký druh a formu diskriminácie v tomto prípade išlo, odmietli vykonať

sťažovateľom navrhované dôkazy (pripojenie viacerých spisov, výsluch svedkov – sudcov Krajského súdu v Trenčíne);

b) v predmetnom konaní súdom navrhol, aby položili prejudiciálnu otázku na Európsky súdny dvor, či je možné aplikovať konkrétne vnútroštátne právo v prípade absencie úpravy práva Európskej únie za predpokladu preukázaného vzniku zodpovednosti Slovenskej republiky t. j. žalovaného za spôsobenú diskrimináciu. Na tento návrh najvyšší súd odpovedal len v bode 18.1 svojho uznesenia, stroho konštatujúc, že nejde o otázku, na ktorú by sa osobitne vyžadovala špecifická odpoveď;

c) súdy sa vôbec nevyjadrili k ním predloženému rozhodnutiu najvyššieho súdu č. k. 7Cdo/11/2017, ktorým sa riešila otázka pasívnej legitímácie žalovaného v otázke nároku na náhradu škody, a najvyšší súd nezaujal stanovisko ani k rozhodnutiu najvyššieho súdu č. k. 2Obdo/72/2018, v ktorom sa riešila otázka listiny predloženej v konaní v nemeckom jazyku ako dôkaz v spojení s ignoráciou ním v preskúmanom konaní predloženej listiny – rozsudku v nemeckom jazyku;

d) v súvislosti s preukázaním zásahu do jeho osobnostných práv a s ním spojeného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy sťažovateľ v konaní poukazoval na to, že diskriminačné konanie štátu je v tomto prípade spôsobilé dostať sa do rozporu s princípom spravodlivosti a narušiť ľudskú dôstojnosť sudcov, pretože prijatý diskriminačný zákon rozdelil spoločnosť, vytvoril kasty sudcov a obrana ľudskej dôstojnosti sudcov všeobecných súdov sa stretla s politickou nevôľou a následnými neprimeranými útokmi zo strany občianskej spoločnosti. V tejto súvislosti v konaní poukazoval na rozdiel v materiálnom vybavení špecializovaného súdu a okresného súdu, predložil štatistiky rozhodovacej činnosti týchto súdov a viaceré dôkazy, ktoré podľa neho preukazovali zásah do ľudskej dôstojnosti a cti sťažovateľa, avšak zostali súdmi nepovšimnuté a nevyhodnotené;

e) sťažovateľ nesúhlasí so záverom krajského súdu, že smernica Rady 200/78/ES a výklad jej čl. 3 ods. 1 písm. c) poskytnutý vo veci Daniel Unland proti Land Berlin C-20/13 nemá žiadnu bližšiu spojitosť s preskúmanou vecou. Najvyšší súd navyše uvedený záver v napadnutom uznesení taktiež dostatočne nepreskúmal;

f) Predmetné konanie sťažovateľ inicioval v záujme získania odpovede na otázku zásadného právneho významu, a to či možno za účinnú a odstrašujúcu satisfakciu pre sťažovateľa ako postihnutú osobu považovať rozhodnutie ústavného súdu, ktorým bola vyslovená diskriminácia sudcov všeobecných súdov v dôsledku diskriminačného konania zákonodarnej a vládnej moci.

12. Vo vzťahu k námietke porušenia vlastníckeho práva:

a) sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že konanie v predmetnej veci bolo spoplatnené sumou 1 293 eur (816 eur za návrh, 159 eur za odvolanie a 318 eur za dovolanie), v dôsledku čoho došlo k neodôvodnenému zmenšeniu jeho majetku, pretože je toho názoru, že predmetné konanie malo byť vecne oslobodené od platenia súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 písm. j) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov platného v danom čase (súdny poplatok za podané odvolanie sťažovateľ dosiaľ nezaplatil, pretože nebol správne vypočítaný).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie označených práv v dôsledku toho, že v preskúvanom konaní rozhodoval zaujatý sudca, súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci sťažovateľovi odňali možnosť domáhať sa náhrady za ním utrpenú diskrimináciu na základe jeho postavenia ako sudcu všeobecného súdu, ktorá bola konštatovaná nálezom ústavného súdu č. k. PL. ÚS 17/2008, napadnuté rozhodnutia súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci sú arbitrárne, zmätočné a nepreskúmateľné, a ďalej aj tým, že okresný súd predmetné konanie spolplatnil súdnym poplatkom, čím sa majetok sťažovateľa nezákonne zmenšil.

III.1. K namietanému porušeniu vlastníckeho práva v spojení s právom na súdnu ochranu výzvami okresného súdu z 31. júla 2014 a 4. septembra 2020 a uznesením o súdnom poplatku:

14. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštantne uvádza, že ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, I. ÚS 1/2019), a preto jednou zo základných podmienok prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). V prípade podania ústavnej sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, II. ÚS 695/2014, IV. ÚS 231/2020).

15. Podľa § 124 prvej vety zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu.

16. Z bodu 8 tohto uznesenia vyplýva, že konanie vo veci žaloby sťažovateľa bolo právoplatne skončené 27. apríla 2020, a to na podklade rozsudku okresného súdu z 1. júna 2018 v spojení s rozsudkom krajského súdu z 20. februára 2020. Keďže ústavnú sťažnosť podal sťažovateľ na poštovú prepravu až 23. decembra 2022, podal ju zjavne po uplynutí lehoty uvedenej v § 124 zákona o ústavnom súde.

17. S poukazom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní (výzvam okresného súdu z 31. júla 2014 a 4. septembra 2020), ako aj uznesením o súdnom poplatku odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom okresného súdu a krajského súdu:

18. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 1/2017).

19. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnutý rozsudok okresného súdu bol v zmysle príslušných zákonných ustanovení preskúmaný v rámci odvolacieho konania pred krajským súdom, uplatňujúc princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd konštatuje absenciu svojej právomoci napadnutý rozsudok okresného súdu preskúmať.

20. Argumentácia sťažovateľa sa vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu zameriava na jeho ústavnú neudržateľnosť pre nedostatočnosť dôvodov.

21. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ predmetné námietky subsumovateľné pod vadu zmätočnosti spočívajúcu v porušení práva na spravodlivý proces vznesol aj v dovolaní smerujúcom proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. e) a f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

22. Keďže v rámci uplatnenej dovolacej právomoci sa najvyšší súd sťažovateľom vznesenými dovolaciami námietkami vecne zaoberal (aj keď použil výrok o odmietnutí dovolania) a rozhodol o nich, uvedené vylučuje právomoc ústavného súdu sa meritórne relevantnou časťou ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti napadnutému rozsudku krajského súdu, zaoberať (obdobne IV. ÚS 468/2018, IV. ÚS 503/2021).

23. Vzhľadom na už uvádzané skutočnosti ústavný súd časť ústavnej sťažnosti smerujúcu proti napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.3 K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu:

24. Sťažovateľ argumentuje ústavnou neudržateľnosťou uznesenia najvyššieho súdu z dôvodu nepreskúmania jeho námietky porušenia zásady nestrannosti sudcu v konaní, stotožnenia sa s právnymi závermi krajského súdu o neunesení dôkazného bremena týkajúceho sa splnenia podmienok na priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za diskrimináciu, ako aj z dôvodu nezodpovedania otázky zásadného právneho významu najvyšším súdom a neodpovedania na ním predložené námietky v konaní.

25. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

26. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je nepochybné tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

27. Ústavný súd ďalej považuje za potrebné zvýrazniť, že jedným z kľúčových princípov základného práva na súdnu ochranu (obdobne ako práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Jeho obsahom je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne

a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

28. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom uznesenia najvyššieho súdu, ktorým rozhodol o dovolaní sťažovateľa, ktorého prípustnosť sťažovateľ odôvodnil dôvodmi podľa § 420 písm. e) a f) CSP, ako aj s obsahom odôvodnenia rozsudkov krajského a okresného súdu, ktoré v súlade s ustálenou judikatúrou nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (m. m. IV. ÚS 160/2011).

29. V zmysle uvedeného sa ústavný súd pri posúdení namietaného porušenia práva zaručeného ústavou napadnutým uznesením najvyššieho súdu sústredil a zameril na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa, ktorú uplatňoval v podanom dovolaní proti uzneseniu najvyššieho súdu, vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter.

30. Najvyšší súd vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa rozhodovania nezákonného a nestranného sudcu uviedol, že prerozdelenie spisov okresného súdu bolo vykonané náhodným výberom, v súlade s platným rozvrhom práce na rok 2017 a jeho dodatkami a nepredstavuje porušenie práva sťažovateľa na prejednanie veci zákonným sudcom. Svoju podrobne rozvedenú argumentáciu doplnil poukazom na odôvodnenie rozsudku krajského súdu, v ktorom tento súd v bode 14 podrobne analyzoval obsah príslušného rozvrhu práce okresného súdu a jeho dodatkov č. 7 a 8, konštatujúc ich súlad s § 51 ods. 4 písm. b) a c) zákona č. 757/2004 z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vo vzťahu k odkazu sťažovateľa na stanovisko trestnoprávneho kolégia Krajského súdu v Trenčíne v uznesení č. k. 2To/12/2018 z 8. marca 2018 najvyšší súd konštatoval, že v zmysle § 193 CSP *a contrario* nie je viazaný právnym názorom vysloveným v rozhodnutí iného súdu a už vôbec nie stanoviskom kolégia iného súdu. Z uvedeného je podľa ústavného súdu zrejmé, že najvyšší súd vo svojom uznesení vyčerpávajúco odôvodnil transparentnosť a predvídateľnosť pridelenia spisu v predmetnej veci v súlade so zákonom, plne rešpektujúc právo na zákonného sudcu.

31. Vo vzťahu k námietke, ktorou sťažovateľ rozporuje proces pridelenia jeho veci na najvyššom súde poukazom na postup predsedu najvyššieho súdu, ktorý vylúčil z rozhodovania tejto veci všetkých sudcov, ktorí podali obdobné tzv. antidiskriminačné žaloby, ústavný súd poukazuje na odôvodnenie svojho nálezu vo veci sp. zn. II. ÚS 16/2011, v ktorom v súvislosti s obdobnou otázkou, t. j. rozhodovaním zákonného sudcu v tzv. antidiskriminačných žalobách sudcov, dospel k identickému záveru, a síce, že rozhodovať v takýchto veciach s pomerom k veciam a s prvkami pomeru k stranám sporu by mali sudcovia, ktorí sami nepodali totožné a obdobné žaloby a zároveň ich v tejto veci nemožno považovať za zaujatých z iného dôvodu.

32. V súvislosti s námietkou nepreskúmania zaujatosti sudcu okresného súdu založenej na výrokoch tohto sudcu v odôvodnení rozsudku najvyšší súd poukázal na to, že v obsahu odvolania podaného sťažovateľom uvedený dôvod zaujatosti sudcu okresného súdu nie je namietaný. Záveru najvyššieho súdu, podľa ktorého je povinnosťou súdov zaoberať sa a odpovedať v rozhodnutiach

iba na argumentáciu, ktorá bola stranami sporu v konaní predložená, nemožno podľa ústavného súdu taktiež nič vyčítať.

33. K námietke sťažovateľa, podľa ktorej súdy v tejto veci nezaujali stanovisko k ním predloženému rozhodnutiu najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 7Cdo/11/2017, ktorým sa riešila otázka pasívnej legitímácie žalovaného v otázke nároku na náhradu škody, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že dôvodom zamietnutia žaloby sťažovateľa nebol nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovaného. V sťažovateľom spomínanej veci sp. zn. 7Cdo/11/2017 bola riešená práve pasívna vecná legitímácia v prípade žalobcu – sudcu, ktorý bol v právnom vzťahu so štátom, pričom prvoinštančný súd konštatoval, že za uspokojenie jeho platových nárokov v zmysle § 65 ods. 5 zákona o súdoch zodpovedá a za štát v týchto vzťahoch koná ministerstvo spravodlivosti ako ústredný orgán štátnej správy súdov. Dôvodom zamietnutia žaloby sťažovateľa v jeho veci však bolo nepreukázanie splnenia predpokladov pre vznik nároku na nemajetkovú ujmu na jeho strane, a preto sa najvyšší súd nemal dôvod zaoberať závermi spomínaného rozhodnutia vo svojom uznesení v tejto veci.

34. Sťažovateľ ďalej namietal, že najvyšší súd nezaujal stanovisko ani k rozhodnutiu najvyššieho súdu č. k. 2Obdo/72/2018, v ktorom sa riešila otázka listiny predloženej v konaní v nemeckom jazyku ako dôkaz, na ktorý poukázal v súvislosti s ignorovaním ním v preskúvanom konaní predloženej listiny (rozsudku v nemeckom jazyku). Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že najvyšší súd vo veci sp. zn. 2 Obdo/72/2018 konštatoval zistenie vady rozhodnutia spočívajúcej nedostatočným zistením rozhodujúcich skutkových okolností (v dôsledku nepreloženia dôkaznej listiny v nemeckom jazyku, predloženej do spisu, do štátneho jazyka), avšak zároveň s poukazaním na konkrétne skutočnosti, ktorými zdôvodňoval žalobca v danom konaní svoje rozhodné tvrdenia relevantné pre rozhodnutie uvedenej veci. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že uvedená listina v nemeckom jazyku bola rozhodnutím Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci C-20/13, t. j. ide o prameň práva Únie, ktorý je zverejnený aj v slovenskom jazyku (jazykové verzie zabezpečuje sám Súdny dvor), teda v aktuálne posudzovanom prípade nebol priestor na postup súdu podľa rozhodnutia najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 2Obdo/72/2018, keďže si súdy slovenskú verziu tohto rozhodnutia môžu sami zaobstaráť. V tejto súvislosti teda nie je možné hovoriť o nevykonaní dôkazu v dôsledku nepreloženia rozsudku do slovenského jazyka. Navyše je potrebné poznamenať, že sťažovateľ v preskúvanom konaní rovnako ako ani v konaní pred ústavným súdom žiadnym spôsobom neodôvodnil, aké tvrdenia, resp. skutočnosti podstatné pre rozhodnutie v jeho veci z uvedeného ním predloženého rozsudku Súdneho dvora vo veci sp. zn. C-20/13 vyplývajú, resp. majú byť preukázané. Postup súdu, v rámci ktorého sa týmto rozhodnutím bližšie v rámci svojho odôvodnenia nezaoberal, možno potom považovať za súladný so zásadou urýchleného prejednávania veci a hospodárnosti konania, a teda za ústavne súladný.

35. V súvislosti s touto argumentáciou ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú. Článok 6 ods. 1 dohovoru však nemožno chápať tak, že vyžaduje podrobnú

odpoveď na každý argument, pričom odvolací súd sa pri zamietnutí odvolania môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia rozhodnutia nižšieho súdu (García Ruiz proti Španielsku z 21. 1. 1999).

36. Skutočnosť, že okresný súd a ani následne krajský súd neakceptovali návrhy na vykonanie dokazovania predložené sťažovateľom, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho práv. Zásah do základného práva na súdnu ochranu či práv na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti podľa ústavného súdu bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci alebo vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (I. ÚS 350/08).

37. K námietke neidentifikácie formy a druhu diskriminačného konania ústavný súd poukazuje na body 8, 9 a 13 odôvodnenia najvyššieho súdu, v ktorých opakovane jasne uviedol, že okresný a krajský súd vo svojich rozsudkoch vychádzali z toho, že došlo k zásahu do práv sťažovateľa chránených antidiskriminačným zákonom v dôsledku nerovnakého zaobchádzania po prijatí novelizácie ustanovení § 66 ods. 1 a § 69 ods. 2 zákona o sudcoch, ako konštatoval ústavný súd v náleze vo veci sp. zn. PL. ÚS 17/08. Pre vyhovenie podanej žaloby ale neboli splnené predpoklady vyplývajúce z § 9 antidiskriminačného zákona. Podľa súdov nižších inštancií dôvodom nevyhovenia žalobe je neunesenie dôkazného bremena sťažovateľom, ktorý nepreukázal, že na jeho strane vznikli následky porušenia zásady rovnakého zaobchádzania umožňujúce priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Z uvedeného dôvodu absencia pomenovania, resp. bližšia konkretizácia diskriminačného konania v odôvodneniach napadnutých rozhodnutí v tomto prípade taktiež nemôže podľa ústavného súdu viesť k záveru o ústavnej neakceptovateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

38. Ďalšie námietky sťažovateľa smerovali k spochybneniu tvrdenia súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci o tom, že v predmetnom konaní neunesol dôkazné bremeno týkajúce sa preukázania následkov diskriminačného konania umožňujúce priznanie nároku nemajetkovej škody v dôsledku nevykonania ním navrhnutých dôkazov. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukázal na to, že antidiskriminačný zákon upravuje prostriedky nápravy pri porušení zásady rovnakého zaobchádzania postupne (upustenie od diskriminačného konania, náprava protiprávneho stavu, ak je to možné, poskytnutie primeraného zadosťučinenia a náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch). Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch pritom možno priznať len vtedy, ak by primerané zadosťučinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby. Opätovne zdôraznil, že pre rozhodnutie vo veci samej nebolo rozhodujúce posúdenie druhu diskriminácie, ale posudzovanie rozsahu ujmy, ktorá mala vzniknúť sťažovateľovi diskrimináciou a ktorá má v tomto prípade výlučne morálnu a osobnú povahu. Účelom primeraného zadosťučinenia je s ohľadom na § 9 ods. 3 antidiskriminačného zákona istá forma satisfakcie nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby, akými sú právo na česť, dôstojnosť či iné čiastkové osobnostné práva a práve zásah do týchto práv je potrebné v konaní preukázať. Najvyšší súd konštatoval, že v rámci svojej kontroly má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces,

čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. V tejto súvislosti dôkazy navrhované sťažovateľom (pripojenie súdnych spisov, v ktorých bola žaloba diskriminovanej osoby zamietnutá, výsluch svedkov – sudcov z obvodu Krajského súdu v Trenčíne), ktorými mala byť podľa neho zrejme preukázaná nepriama diskriminácia sťažovateľa, vyhodnotil ako irelevantné, pretože táto spornou nebola. Najvyšší súd konštatoval, že nezistil porušenie zákonných pravidiel dokazovania súdmi nižšieho stupňa a neobstojí ani tvrdenie sťažovateľa, že súdy odmietli zisťovať skutočný stav veci, ako aj možný zásah do jeho práv s ohľadom na povinnosť sťažovateľa predložiť v konaní dôkazy preukazujúce zásah do osobnostných práv, ktorý by odôvodňoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Vzhľadom na konštatáciu neunesenia dôkazného bremena sťažovateľom v predmetnom konaní v otázke naplnenia predpokladov vzniku nároku na priznanie nemajetkovej ujmy nebolo potom ani potrebné, aby sa súdy nižšieho stupňa zaoberali rozhodovacou praxou slovenských súdov, ktoré v iných konaniach priznali rôznu sumu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Najvyšší súd teda dospel k záveru, že okresný súd a krajský súd náležitým spôsobom v celom súhrne posúdili a náležite vyhodnotili skutkové zistenia, ku ktorým dospeli, odôvodnili svoje úvahy pri aplikácii právnych noriem.

39. Prihliadajúc na relevantné časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd zastáva názor, že najvyšší súd sa v rámci dovolacieho konania zaoberal dostatočným spôsobom dovolacou námietkou atakujúcou zmätočnosť rozsudku krajského súdu [§ 420 písm. f) CSP] predovšetkým vo vzťahu k záveru o neunesení dôkazného bremena sťažovateľom.

40. Záver súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci, že k naplneniu podmienok pre priznanie nemajetkovej ujmy v zmysle § 9 ods. 3 antidiskriminačného zákona u sťažovateľa nemožno dospieť len na základe jeho tvrdenia o tom, že obhajuje vážnosť a dôstojnosť sudcovského stavu, či na základe predloženia rôznych článkov a citácií z médií týkajúcich sa justície, v ktorých nebolo spomenuté jeho meno, alebo fotiek s poukazom na materiálne vybavenie súdnej miestnosti (špinené parapetné dosky, ošúchané kreslo a pod.), ktorý je podporený navyše aj poukazom na dĺžku trvania jeho funkcie do prijatia nálezu č. k. PL. ÚS 17/08 (4 mesiace), považuje ústavný súd za ústavne udržateľný.

41. V súvislosti s námietkou sťažovateľa týkajúcou sa nesprávnych záverov najvyššieho súdu o možnosti aplikácie záverov prijatých Európskym súdnym dvorom vo veci Daniel Unland proti Land Berlin C-20/13 ústavný súd považuje za účelné odkázať na bod 16 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, v ktorom tento súd poskytol podľa neho sťažovateľovi dostatočnú odpoveď, pretože nie sú závery uvedeného rozhodnutia v preskúmvanej veci aplikovateľné (podstatnými rozdielmi dotknutých vecí bol nielen druh diskriminačného kritéria, ale i samotný predmet konania).

42. Rovnako tak ústavný súd nepovažuje za neprimeranú odpoveď najvyššieho súdu na podnet sťažovateľa na položenie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru (či je možné aplikovať konkrétne vnútroštátne právo v prípade absencie úpravy práva Európskej únie za predpokladu preukázaného vzniku zodpovednosti Slovenskej republiky, t. j. žalovaného, za spôsobenú diskrimináciu). Najvyšší súd v tejto súvislosti v odpovedi na sťažovateľovu námietku uviedol, že vo vzťahu k záverom už uvedeným v jeho uznesení konštatuje, že nejde o otázku, na ktorú by sa osobitne špecifická odpoveď vyžadovala.

43. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v rámci konania zavedeného čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prislúcha výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorý spor prejednáva a ktorý musí prevziať zodpovednosť za rozhodnutie sporu, aby s prihliadnutím na osobitosti konkrétneho prípadu posúdil potrebu prejudiciálneho rozhodnutia na účely vydania svojho rozhodnutia, ako aj relevantnosť otázok položených Súdneho dvoru. Takisto v rámci tohto konania výklad vnútroštátnej právnej úpravy prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. 1. 2013, Križan a i., C-416/10, EU:C:2013:8, bod 58, ako aj citovanú judikatúru). Súdny dvor v rozsudku Cilfit a spol. (6. 10. 1982, 283/81) definoval tri výnimky z prejudiciálnej povinnosti vnútroštátneho súdu poslednej inštancie vo vzťahu k otázkam výkladu práva Európskej únie. Súd poslednej inštancie nemá prejudiciálnu povinnosť, ak prejudiciálna otázka nie je relevantná; ak ide o identickú alebo podobnú otázku, ktorú Súdny dvor už zodpovedal; ak dotknuté ustanovenia práva Únie sú na správne uplatnenie tak jasné, že nenechávajú priestor pre akúkoľvek rozumnú pochybnosť (tzv. doktrína „acte clair“).

44. Krajský súd v tejto súvislosti v rámci odôvodnenia v rámci argumentácie spojenej s prejudiciálnou otázkou týkajúcou sa rozsahu sankcie priznanej za diskriminačné konanie okrem iného uviedol, že sťažovateľ vychádzal z čl. 17 druhej vety smernice 2000/78/ES, podľa ktorej sankcie, ktorých súčasťou môže byť náhrada za ujmu pre obeť, musia byť účinné, primerané a odstrašujúce. V tejto súvislosti krajský súd poukázal na to, že okresný súd sa k posudzovaniu účinnosti, primeranosti a odstrašujúceho účinku prípadnej náhrady nemajetkovej ujmy nedostal z dôvodu, že nepovažoval za splnené predpoklady pre vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Antidiskriminačný zákon vyžaduje pre priznanie tejto peňažnej náhrady splnenie predpokladov spočívajúcich v tom, že primerané (nepeňažné) zadosťučinenie nie je dostačujúce, najmä ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby. Krajský súd taktiež poukázal na skutočnosť, že stanovenie určitého filtra v podobe predpokladov, ktorých naplnenie zakladá nárok na peňažné zadosťučinenie, nie je v rozpore s čl. 17 druhou vetou spomínanej smernice ani so žiadnym iným jej ustanovením. Formulácia tohto článku: „Sankcie, ktorých súčasťou môže byť náhrada za ujmu pre obeť...“, podľa krajského súdu zjavne predpokladá, že tieto sankcie nemusia vždy zahŕňať (materiálnu) náhradu pre obeť diskriminácie.

45. Podľa ústavného súdu ide o hraničný, aj keď vzhľadom na ďalej uvedené dôvody ústavne udržateľný spôsob odôvodnenia. Zo sťažovateľom predloženej otázky možno vyvodiť, že smeruje k otázke procesnej autonómie a konkrétne zásade efektivity. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že v prípade neexistencie pravidiel Únie v tejto oblasti prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby ich na základe zásady procesnej autonómie zaviedol, avšak pod podmienkou, že nesmú byť menej priaznivé než pravidlá, ktoré upravujú obdobné situácie podliehajúce vnútroštátnemu právu (zásada ekvivalencie), a že nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právo Únie (zásada efektivity) (pozri v tomto zmysle rozsudky VEBIC, C-439/08, EU:C:2010:739, bod 63, ako aj Nike European Operations Netherlands, C-310/14, EU:C:2015:690, bod 28 a citovanú judikatúru).

46. Z uvedeného odôvodnenia krajského súdu (bod 46) je zrejmé, že krajský súd sa v ňom posúdením vnútroštátnej právnej úpravy týkajúcej sa satisfakčného mechanizmu stanoveného v antidiskriminačnom zákone z pohľadu eurokonformného výkladu zaoberal. Z odôvodnenia

rozsudku krajského súdu, ale aj z uznesenia najvyššieho súdu je zrejmé, že sťažovateľom predloženú prejudiciálnu otázku týkajúcu sa efektivity spomínanej vnútroštátnej právnej úpravy vzhľadom na dôvod zamietnutia žaloby, t. j. nepreukázanie vzniku ujmy na osobnostných právach sťažovateľa, zjavne nie je možné považovať za spĺňajúcu požiadavku relevantnosti prejudiciálnej otázky.

47. Ústavný súd po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru, že najvyšší súd v rámci svojej prieskumnej právomoci preskúmal tak sťažovateľom namietané procesné vady preskúmaného konania z pohľadu zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie v tejto veci. Ústavný súd konštatuje, že uznesenie najvyššieho súdu je založené na dostatočných a relevantných dôvodoch, poskytuje odpoveď na všetky skutkovo i právne významné otázky pre rozhodnutie v tejto veci (pozri rozhodnutia ústavného súdu č. k. I. ÚS 460/2017, I. ÚS 549/2015, I. ÚS 151/2016). V súvislosti s argumentáciou sťažovateľa ústavný súd považuje za potrebné taktiež poznamenať, že najvyšší súd mal povinnosť reagovať len na tie argumenty, ktoré možno z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovať za rozhodujúce. Ústavný súd napokon zdôrazňuje, že samotná nespokojnosť sťažovateľa s uvedenými závermi najvyššieho súdu nesvedčí o arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a nemôže byť bez ďalšieho ani dôvodom na vyslovenie porušenia ním označených práv.

48. Sťažovateľ taktiež namietal porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy, avšak v spojení s porušením ostatných označených práv – základným právom na súdnu ochranu a základným právom vlastníť majetok. Vzhľadom na závery ústavného súdu uvedené v predchádzajúcich bodoch je zrejmé, že v preskúmanom prípade nedošlo ani k porušeniu čl. 12 ods. 2 ústavy vo vzťahu k sťažovateľovi.

49. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

50. K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 2 ústavy uznesením najvyššieho súdu je potrebné poukázať na skutočnosť, že označené ustanovenie ústavy neupravuje základné ľudské práva a slobody, ktorých ochrany by bolo možné domáhať sa samostatne v konaní podľa čl. 127 ústavy.

51. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2023

Robert Šorl
predseda senátu